

INVASIVE ARTER

Kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*)

Udseende

Når Kæmpe-bjørneklo står tæt sammen i store, blomstrende bestande, er det svært at forveksle den med andre plantearter. Planten kan blive 2-4 meter høj. Stængelen kan være op til 10 cm tyk og er stivhåret med røde pletter. Bladene er ofte meterlange og fligede. Blomsterne er små og hvide og sidder i store lysende, skærme, den midterste skærm kan være over en halv meter i diameter.

Hvor stammer den fra?

Kæmpe-bjørneklo stammer fra Kaukasus mellem Sortehavet og Det Kaspiske Hav og blev indført i 1800-tallet til haver over det meste af Europa. Kæmpe-bjørneklo er en invasiv art i hele det nordlige, vestlige og centrale Europa.

Hvor findes den i Danmark?

Planten kom til Danmark i midten af 1800-tallet som prydblade. I begyndelsen spredte den sig kun lidt, men efter 50-100 år begyndte den at sprede sig voldsomt og ukontrollabelt ud over hele landet. Planten spredes ved frø, som den producerer mange af.

I dag findes den i moser, enge, strandenge, ugræssede kulturrenge, skove, langs vandløb, i rekreative områder og div. ruderater i by og land.

Hvorfor er den en trussel?

Kæmpe-bjørneklo har en kraftig vækst i foråret, og sammenholdt med den enorme frøproduktion kan planten hurtigt etablere sig og danne dominerende bevoksninger, der fortrænger andre plantearter. Den udkonkurrerer således den naturlige vegetation i området.

Plantesaften er i kombination med sollys giftig og fremkalder brandsårs-lignende sår/svidninger.

Hvad kan der gøres?

Der findes flere forskellige metoder til at bekæmpe Kæmpe-bjørneklo. Hvilken metode man bør vælge afhænger af, hvor mange planter der findes i et givent område, hvilke bekæmpelsesmidler man har til rådighed og hvornår man begynder bekæmpelsen. Uanset hvilken metode man vælger, er det vigtigt dels at hindre planten i at sætte frø og dels at blive ved med at bekæmpe. Bekæmpelse kræver en indsats gennem op til 10 år, men behovet for indsats reduceres efter ca. 3 år. Plantens frø kan ligge i jorden flere år før de spirer, og ofte ligger der en anseelig mængde frø "klar" i jorden.

I januar 2006 trådte en bekendtgørelse om bekæmpelse af Kæmpe-bjørneklo i kraft. Hermed fik kommunerne mulighed for at udarbejde indsatsplaner for bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo. Private lodsejere er forpligtet til at bekæmpe Kæmpe-bjørneklo på deres ejendom, hvis området er omfattet af en indsatsplan. Dette sikrer en mere effektiv og udbredt bekæmpelse af Kæmpe-bjørneklo.

Geth Hansen/Biofoto

INVASIVE ARTER

Rynket rose (*Rosa rugosa*)

Udseende

De fleste mennesker kender Rynket rose som dén med de store og saftige røde hyben. Rynket rose er en busk med lange rodudløbere. En enkelt plante kan dække store arealer – op til 100 m². Rosen er meget tornet med centimeterlange tynde, lystbrune torne. Planten kan blive 1½-2 meter høj, i klitterne er den dog sjældent over ½ meter. Planten spredes dels ved frø, som den producerer mange af, dels via jordstængeldele/-skud.

Både blade og blomster er "rynkede". Blomsterne har en kraftigt duft, og kan i stille vejr lugtes flere meter væk.

Arten er salt-, vand-, vind- og tørketolerant og er tilpasset moderat sanddække.

Hvor stammer den fra?

Rynket rose stammer oprindeligt fra det østlige Asien, fra det sydlige Kamchatka og Korea til det nordlige af Japan og Kina.

Hvor findes den i Danmark?

Rosen blev i 1800-tallet indført til Danmark som prydblade og siden brugt til kystsikring, i sommerhusområder, vildtremiser og hegn og har sandsynligvis fra disse steder siden spredt sig til naturen, hvor man nu kan finde den i alle dele af landet.

Findes næsten over alt langs vores kyster, hvor den ofte optræder i store bestande, der skygger al anden vegetation bort.

Hvorfor er den en trussel?

Rynket rose sætter så mange og tætte rodsrud, at den kan udkonkurrere den naturlige vegetation i et område.

Hvad kan der gøres?

Hvis planten skal fjernes kan det ske ved opgravning (alle jordstængler skal med), afgræsning med geder (kun geder græsser så kraftigt, at de kan holde Rynket rose nede) eller anvendelse af pesticider ved pensling. Herefter har den naturlige vegetation en mulighed for at tage over.

Lars Gejl

INVASIVE ARTER

Canadisk gyldenris (*Solidago canadensis*) og **Sildig gyldenris** (*Solidago gigantea*) kendes under fællesbetegnelsen **Have gyldenris**

Udseende

Stauder, som danner tætte bestande med små, gule kurve i store toppe.

Planterne spredes med frø eller små stykker af jordstænglen. Med op til 300 skud pr. m² og en produktion af op til 10.000 frø pr. skud er der stor risiko for, at planten spreder sig, hvis den først er etableret.

Hvor stammer den fra?

Arterne er introduceret fra Nordamerika til Europa og kendes fra England helt tilbage fra 1645. I Danmark er planten fundet forvildet første gang i 1866.

Hvor findes den i Danmark?

I dag findes de to arter af gyldenris over hele landet. De spredes typisk fra haver og findes i skovkanter, på jernbaneskråninger, i enge og på overdrev m.v. Langs store veje ses ofte store grupper af gyldenris.

Hvorfor er den en trussel?

Gyldenris danner tætte bestande, hvor ingen andre planter har mulighed for at etablere sig. Planterne spreder sig let, hvis de først er til stede og udkonkurrerer oprindelige plantearter.

Kan muligvis forårsage høfeber.

Hvad kan der gøres?

Den hidtil eneste metode er mekanisk bekæmpelse, med opgravning af planter og alle jordstængler. Der er igangsat et projekt, der skal belyse muligheden for bekæmpelse ved slåning på forskellige tidspunkter indenfor vækstsæsonen.

Inger Weidema

INVASIVE ARTER

Bynke-ambrosia (*Ambrosia artemisiifolia* L.)

Udseende

Bynke-ambrosia vokser langs veje, på byggepladser og marker. Planten blomstrer med små uundseelige blomster i august/september. Dens pollen kan spredes med vinden over meget store afstande. En enkelt plante kan producere millioner af pollen.

Hvor stammer den fra?

Bynke-ambrosia kommer oprindeligt fra Nordamerika (her kaldes den ragweed). Arten findes i dag allerede i meget stort antal i Ungarn, Kroatien, Serbien, Slovenien og Slovakiet og breder sig i Østrig, Norditalien, Schweiz, Frankrig og Tjekkiet. Bynke-ambrosia er under spredning i Tyskland og findes nu i Slesvig og Holsten.

Hvor findes den i Danmark?

Planten er fundet i Danmark (Nordsjælland), men klimavilkårene er muligvis endnu ikke optimale for planten, der blomstrer i sensommeren/efteråret. I Danmark når det som regel at blive for koldt til, at planten kan danne levedygtige frø og etablere en bestand. På sigt vil klimaændringer kunne betyde, at vækstforholdene i Danmark bliver bedre for planten, eller der vil kunne ske en genetisk tilpasning til vækstvilkårene i Danmark.

Hvorfor er den en trussel?

Bynke-ambrosia er et meget stort problem for folk med pollenallergi. Ca. 4 millioner mennesker i Europa og 29 millioner mennesker i USA lider af "ragweed-allergi". Ragweed-allergi opleves af patienterne som en af de værste allergier, hvad der dels skyldes, at pollen fra ragweed er meget potent, dels at pollensæsonen er meget lang (6-8 uger). Forskere mener, at i de områder, hvor planten gror og spreder pollen, er den skyld i omkring halvdelen af de astmaanfald, som folk oplever.

Pollen fra planterne bæres med vinden fra Centraleuropa til Danmark. Astma-Allergi Forbundet observerede mange pollen fra bynke-ambrosia i 1999.

Hvad kan der gøres?

Planten kan graves/rives op når den observeres. Bekæmpelse af planten før blomstring er vigtig med henblik på at begrænse gener for pollenallergikere og for at hindre frøsætning og yderligere spredning af planten.

Niels Sloth/Biopix

INVASIVE ARTER

Nilgås (*Alopochen aegyptiacus*)

Udseende

Nilgåsen er ca. 70 cm lang og har et vingefang på ca. 120 cm. Den vejer mellem 1,5-2 kg.

Nilgåsen er let at kende med sin brogede fjerdragt. Den har en tydelig mørkebrun øjemaske, en mørk plet på bugen og på hver vingeverside findes et stort, hvidt felt. Benene er lange og blegrøde.

Hvor stammer den fra?

Artens naturlige udbredelse er i Nordafrika, syd for Sahara.

I 1700-tallet ynglede nilgåsen langs Donau-flodens bredder, men blev udryddet på grund af jagt. Senere blev nilgåsen indført som park-fugl i England og Holland.

I Holland slap nogle nilgæs fri og herfra har bestanden af nilgæs spredt sig til Frankrig, Belgien og Tyskland.

Hvor findes den i Danmark?

I 2000 ynglede det første par nilgæs i Danmark i Sønderjylland. Efterhånden er den set mange forskellige steder i landet ved søer, enge og lignende fugtige steder.

Hvorfor er den en trussel?

Nilgåsen er en meget aggressiv fugl med ringe tolerance overfor andre ynglefugle i sit yngleområde.

Hvad kan der gøres?

Bekæmpes/holdes nede ved regulering – arten vil blive vanskelig at bekæmpe hvis den først har etableret egentlige bestande.

Rune Sø Neergaard

INVASIVE ARTER

Mink (*Mustela vison*)

Udseende

Minken er et lille rovdyr med spidst hoved, korte ben og en lang, tynd krop. Pelsen er som regel mørkebrun med hvide felter på strube og hals. Fra snude til halespids er minken 30-45 cm lang. Vægten ligger på 0,7-1,5 kg, hunnen er mindst. Minken har svømmehud mellem de inderste led af tæerne.

Hvor stammer den fra?

Artens naturlige udbredelse er størstedelen af Nordamerika.

Hvor findes den i Danmark?

Den amerikanske mink blev importeret til Europa i 1920'erne og 30'erne med det formål at avle dem i farme for pelsens skyld. Undslupne mink fra farme etablerede fritlevende bestande i hele Norden, og i dag er minken vidt udbredt over hele landet.

Minken lever ved bredderne af vandløb, søer, på småøer, vådområder, i havneområder, byområder osv.

Hvorfor er den en trussel?

Minkens føde består primært af fisk og fugle, små pattedyr, krebs o.l. Minken er hermed en trussel overfor vandfugle-populationer, men kan også være en økonomisk trussel overfor dambrug og fuglefarme.

Hvad kan der gøres?

Jagt kan – måske – begrænse bestanden af fritlevende mink, men næppe udrydde den fuldstændig. Mink kan reguleres som skadevoldende vildt året rundt.

I 2002 blev reglerne for indhegning af minkfarme og indhegning skærpet med det formål at sikre mod utilsigtede udslip.

En handlingsplan er under udarbejdelse. Udkommer i 2009.

Victor Dyrhaug

INVASIVE ARTER

Iberisk skovsnegl "dræbersnegl" (*Arion lusitanicus*)

Udseende

Den Iberiske skovsnegl har ikke noget hus på ryggen. Farven kan variere meget – fra orange til mørk brun, næsten sort. Det mest almindelige er brunrøde nuancer. Den fuldt udviklede Iberiske skovsnegl er 7-15 cm lang.

Den Iberiske skovsnegl er hermafrodit, det vil sige tvekønnet, og den har derfor både hanlige og hunlige kønsorganer. Det betyder, at alle individer kan lægge æg.

Hvor stammer den fra?

Arten er hjemmehørende i Portugal, Spanien og det sydlige Frankrig. Det varme og tørre klima her formodes at være med til at holde arten "i skak", for her udgør den ikke noget problem.

Hvor findes den i Danmark?

Sneglen blev første gang registreret i Danmark i 1991 og den første masseforekomst optrådte i 1997. Den Iberiske skovsnegl har formået at sprede sig til stort set hele landet. Det formodes, at spredningsvejene primært har været handel med planter, stiklinger, prydbuske og frugttræer, hvor både snegle og æg transporteres med i den jord, der omgiver plantederne. Sneglen er fortsat primært registreret i haver, parker og fugtige naturhabitater.

Sneglen kan ved egen hjælp bevæge sig op til 9 m i timen, hvilket betyder, at en bestand kan flytte sig op til ½ km på en sæson (tidligt forår til sent efterår).

Hvorfor er den en trussel?

Iberiske skovsnegle har en grådig adfærd, og da de samtidig kan forekomme i store mængder, er de stærkt generende for haveejere. Én snegl kan lægge op til 400 æg fra juni til hen på efteråret. Sneglene er stort set altædende.

Iberisk skovsnegl kan krydse med og dermed fortrænge den hjemmehørende sorte skovsnegl. Den Iberiske skovsnegl har ingen direkte effekt på menneskers sundhed. Den seje slim, der kan være svær at vaske af grøntsager, kan dog indeholde meget store mængder *E. coli* bakterier. Det anbefales derfor ikke at spise grøntsager med snegleslim.

Sneglens naturlige fjender i Danmark er løbebiller, padder og i mindre omfang pindsvin og grævling. Sneglen er mere sej og slimet end de hjemmehørende sneglearter og vrages måske derfor som føde af fugle. Der har været iagttagelser i sommeren 2007 af solsorte, der spiste dræbersnegle efter først at have "tørret dem af" i vegetationen.

Hvad kan der gøres?

Kan begrænses i antal i haver o.l., f.eks. ved lokale kampagner, der involverer alle naboer – men sneglen vil næppe kunne udryddes og slet ikke i naturområder. Det er en art, vi må lære at leve med.

Hans Erik Svart

INVASIVE ARTER

Stillehavsøsters eller Japansk østers (*Crassostrea gigas*)

Udseende

Stillehavsøsters varierer i udseende, da formen afhænger af hvilken bund den vokser på. Hvis den sidder på sten, har den et mere knoldet udseende end hvis den sidder på et blødt underlag.

Skallerne er opbygget med lange irregulære, rundede folder, der kan blive meget skarpe. Modsat den europæiske østers er overskallen på Stillehavsøsters mindre end underskallen. Gennemsnitlig bliver stillehavsøsters op til ca. 20 cm lange, men kan dog blive op til dobbelt så store. Stillehavsøsters lever på lavt vand – ud til ca. 3 meter. Under optimale levevilkår kan Stillehavsøsters blive helt op til 30 år gamle.

Hvor stammer den fra?

Stillehavsøsters kommer oprindeligt fra Japan og Sydøstasien.

Stillehavsøsters blev importeret til dyrkning i havkultur i Holland fra Britisk Columbia i 1964 og fra Japan i 1966. Siden har den spredt sig eksplosivt i Holland. Østersen kom til den vestlige Vadehavsdal (Tyskland) i 1996, hvor den blev udsat og dyrket i akvakultur nær øen Sylt. De senere års stigende vandtemperatur har betydet, at Stillehavsøsters har været i stand til at reproducere og sprede sig.

Arten bruges som konsumøsters og bliver dyrket i akvakulturer over hele Europa.

Hvor findes den i Danmark?

Stillehavsøsters blev konstateret i den danske del af Vadehavet i 1999. Hvor udbredt arten er i Limfjorden vides ikke med sikkerhed, men stillehavsøsters er observeret i Nissum Bredning, i fjorden omkring Nykøbing Mors og i Roskilde Fjord.

Stillehavsøsters har behov for temperaturer over 20° C for at gyde og de senere års stigning i temperaturen har gjort formering mulig i danske farvande.

Arten spredes bl.a. via havstrømme, ballastvand i skibe og siddende på skibsskrog.

Hvorfor er den en trussel?

Arten er fundet på alle typer bund: stenet (det foretrukne), mudret og sandet bund samt på andre individer af østers og muslinger. Findes således ofte ovenpå blåmuslingebanker. Der er indikationer for, at Stillehavsøsters kan fortrænge blåmuslinger og hjertemuslinger, hvilket muligvis kan have en effekt på flere strandfuglearter, der fouragerer på blåmuslinger og for blåmuslingefiskeriet. Stillehavsøsters kan være bærere af sygdomme, der kan skade populationer af hjemmehørende arter af østers og muslinger.

Hvad kan der gøres?

Der er formentlig ikke nogen bekæmpelse mulig, som ikke også vil kunne skade naturligt hjemmehørende arter.

Stefan Nering

INVASIVE ARTER

Ålens svømmeblæreorm (*Anguillicola crassus*)

Udseende

Ålens svømmeblæreorm er en blodsugende rundorm, der ernærer sig fra blodkarrene i ålens svømmeblære. Hannerne er 30-50 mm lange og hunnerne 50-70 mm lange. Tykkelsen er fra 1-5 mm. En gravid hun-parasit kan indeholde omkring 150.000 æg, som den lægger i ålens svømmeblære.

Hvor stammer den fra?

Svømmeblæreormen stammer fra Sydøstasien og dens naturlige vært er den Asiatisk ål. Ormen blev første gang observeret i japanske ålefarme i 1969, hvor den havde inficeret importerede, europæiske ål. I modsætning til ålens øvrige parasitter, som er globalt udbredt, var svømmeblæreormen kun kendt hos japanske ål.

Meget tyder på, at spredning skyldes ukontrollerede flytninger af levende ål og ålehold i naturlige vandområder. Er sandsynligvis importeret til Europa omkring 1980.

Hvor findes den i Danmark?

Ålens svømmeblæreorm er første gang fundet i Ringkøbing Fjord i 1986 og er siden spredt til adskillige andre områder i Jylland og på Sjælland i fersk- og brakvand. Begrænses tilsyneladende af lavere temperaturer og højt saltindhold i vandet.

Hvorfor er den en trussel?

Fortykkelse og irritation i svømmeblæren kan opstå som følge af gentagne parasitangreb. Det kan betyde, at svømmeblærens funktionsevne forringes og mindsker muligheden for at ålen kan gennemføre den 4.000-6.000 km lange vandring tilbage i gydepladserne i Saragassohavet.

Svømmeblæreormen er en succesrig koloniasator med et stort spredningspotentiale, lang overlevelsestid for det frie larvestadie, høj reproduktionsrate, mange æg og stor modtagelighed hos værtsorganismer.

Den europæiske ål ser ud til at blive hurtigere angrebet af svømmeblæreormen end dens oprindelige, asiatiske vært. Der er set eksempler på, at et angreb i en ålepopulation efter nogle år, hvor angrebet har toppet, kan stabilisere sig på et lavere niveau. Inficerede ål synes at have en lavere stresstærskel og være dårligere til at klare ugunstige forhold. Rundormen har ingen kendt effekt på mennesker, men kan have store økonomiske konsekvenser for ålebrugere.

Hvad kan der gøres?

Intet.

Marianne Koie

INVASIVE ARTER

Bisamrotte eller **Moskusrotte** (*Ondatra zibethica*)

Udseende

En bisamrotte måler fra snudespids til halerod omkring 30-40 cm, halen kan blive op til 28 cm lang. Bisamrotten er Europas næststørste gnaver, kun overgået af bæveren. Den kan veje op til 1,8 kg.

Underulden er tæt, blød og brunlig. På oversiden er dækhårene rødbrune eller gyldne, mens de på undersiden af dyret er lysebrune eller grålige. Halen er skællet. Bagfødderne er væsentligt længere end forfødderne, og der er svømmehud mellem bagføddernes tæer.

Hvor stammer den fra?

Bisamrotten er en Nordamerikansk art, som i begyndelsen af 1900-tallet blev udsat i Central-europa til jagt. Siden har arten hurtigt spredt sig eksplosivt og findes nu udbredt til lige syd for den Dansk-Tyske grænse, hvorfra der med mellemrum indvandrer individer til Danmark. Der findes sandsynligvis allerede en bestand af bisamrotter i det sydligste Sønderjylland, men da den lever forholdsvis skjult er det usikkert, hvor udbredt arten er her.

Hvor findes den i Danmark?

Bisamrotten findes sporadisk i Danmark, som regel ved søer, åer og moser, hvor der er rigelig vegetation.

Hvorfor er den en trussel?

Arten har ingen konkurrenter om føden og meget få naturlige fjender. Den er en stor skadevolder, der dels æder markafgrøder dels graver gange og underminerer bredder på søer og vandløb. Den største trussel er bisamrottens evne til at underminere og ødelægge diger, hvorfor den kan medføre store samfundsmæssige omkostninger.

Hvad kan der gøres?

Det er forbudt at avle bisamrotter som pelsdyr i Danmark. Bisamrotten er vanskelig at bekæmpe, hvis den først får etableret en fast bestand i Danmark, hvorfor den overvåges og holdes nede ved regulering. Kan bekæmpes som skadevoldende vildt hele året.

Nanna Ramsgaard

INVASIVE ARTER

Vaskebjørn (*Procyon lotor*)

Udseende

Vaskebjørnen vejer mellem fem og otte kilo, og måler fra snudespids til halespids 60-105 cm. Dens tætte pels kan på oversiden være grå, brunlig eller rødbrun, mens bugen oftest er gråhvid.

Vaskebjørnen forveksles ofte med grævling på grund af det sort-hvide ansigt. Men i modsætning til grævlingen er vaskebjørnens buskede hale tværstribet, og halen er derfor et godt kendetegn (kendes f.eks. fra David Crocketts karakteristiske hat).

Hvor stammer den fra?

I 1934 blev 2 par vaskebjørne indført fra Nordamerika og sat ud i en skov ved Hessen i Tyskland. Senere undslap flere vaskebjørne fra pelsdyrfarme i Tyskland. Herfra har arten siden spredt sig til hele Tyskland, Holland, Belgien, Luxembourg, Nordfrankrig, det nordlige Schweiz, Østrig og Tjekkiet. Desuden findes den i Polen, Slovakiet og det vestlige Rusland.

Hvor findes den i Danmark?

I Danmark ses jævnligt vaskebjørne uden at der synes at være tegn på, at dyrene er indvandret fra Tyskland. Mange spredte fund tyder derimod på, at der er tale om dyr, der er undsluppet fangenskab, enten fra pelsdyrsfarme eller som kæledyr. Hvis der over tid etableres en større bestand af vaskebjørne i Slesvig-Holsten kan det forventes, at dyrene også vil spredes til Danmark herfra.

Hvorfor er den en trussel?

Vaskebjørnen vil sandsynligvis være en konkurrent for hjemmehørende mårdyr som skovmår, ilder og lækat. Vaskebjørnen er nataktiv og kan både klatre og svømme. En stor del af føden søges i vand, og vaskebjørnen kan true biodiversiteten lokalt, f.eks. gennem at æde fugleæg. Vaskebjørnen har stor fingerfærdighed og kan bryde ind i f.eks. hønsehuse. Desuden er vaskebjørnen kendt for også at spise husholdningsaffald.

Arten kan overføre hundegalskab.

Hvad kan der gøres?

Bekæmpelse ved regulering.

Inger Weidema

INVASIVE ARTER

”Dræber”-gople (*Mnemiopsis leidyi*)

Udseende

Dræbergoplen tilhører ribbegoplerne, men er en selvstændig dyrerække, som kun overfladisk ligner de mere kendte, almindelige gopler som vandmænd og brandmænd. Ribbegopler er kugle- eller ægformede, helt gennemsigtige, geléagtige dyr. På overfladen løber 8 striber/ribber fra pol mod pol.

Ribbegoplerne er hermafroditte. En ribbegople kan begynde at producere æg et par uger efter klækning, og kan producere op til 12.000 æg i løbet af de næste 10 dage. De er muligvis selvbefrugtende.

Alle ribbegopler kan lyse i mørke.

Hvor stammer den fra?

”Dræber”-goplens naturlige udbredelsesområde er det Vestlige Atlanterhav, dvs. Nord- og Sydamerikas kyster.

Goplen blev fundet i Sortehavet i 1982. Den er formodentlig bragt dertil i ballastvand på kornskibe fra USA. Fra Sortehavet har den bredt sig til Azov- og Marmara-havene og til det østlige Middelhav. I 1995 blev den fundet i det Kaspiske Hav – formodentlig bragt dertil via ballastvand fra skibe på Volga-Don Kanalen.

Den blev identificeret i Holland i 2006, men formodes at have været til stede siden 2000-2001. I efteråret 2006 blev den også fundet ved den svenske vestkyst og i Kieler-bugten.

Hvor findes den i Danmark?

I efteråret 2006/foråret 2007 er ”dræber”-goplen fundet i Nissum Fjord, Isefjorden, det nordlige Øresund og ved Lillebæltsbroen. I løbet af sommeren er der rapporteret om flere fund af goplen langt op i Østersøen.

Hvorfor er den en trussel?

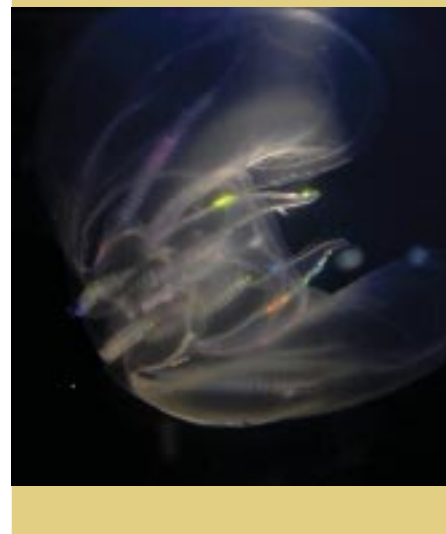
”Dræber”-goplen lever af fiskeyngel, fiskeæg og dyreplankton. I Sortehavet var der i slutningen af 1980’erne sammenfald mellem masseforekomst af ”dræber”-goplen og en drastisk reduktion af dyreplankton. Det sidste førte til et sammenbrud af Sortehavets fiskeri af især ansjoser og brisling. ”Dræber”-goplen havde ædt både fiskenes føde og desuden påvirket bestandene direkte ved at æde fiskenes æg og larver.

Efter spredning fra Sortehavet til de øvrige havområder, er der set tilsvarende økologiske og økonomiske skader som i Middelhavet.

Bekæmpelse

I danske farvande findes en anden ribbegople – en rovgople – der er specialist i at æde andre ribbegopler. Normalt går det ud over den almindelige stikkelsbær-riibbegople; men vi må afvente at se, om den også kan holde bestanden af ”dræber”-gopler nede.

Desværre kan denne rovgople ikke tåle den lave saltholdighed i Østersøen, så her kan vi muligvis forvente en masseforekomst af ”dræber”-gopler om nogle år (i Sortehavet tog det 6-7 år før der forekom masseforekomster).

Hans Ulrik Riisgård

INVASIVE ARTER

Kongekrabbe (*Paralithodes camtschaticus*)

Udseende

Kongekrabben kan i Ishavet blive op til 2 meter fra klospids til klospids og veje 15 kg.

Kongekrabben er en koldtvalsart, som tåler temperaturer fra -1,6 op til 18° C. Optimumstemperaturen ligger i intervallet 2-7° C. Den findes fra et par meters dybde ned til 500 m, afhængig af alder, køn og årstid. De unge krabber trives bedst på groft grus eller sten, mens de voksne individer foretrækker sand- eller mudderbund.

Hvor stammer den fra?

Kongekrabben kommer fra den nordlige del af Stillehavet ved Kamchatka, hvor den ikke opnår samme størrelse som i Ishavet. Kongekrabben blev udsat af russerne i Murmanskfloden fra 1960-1970. Formålet med udsætningen var at skabe en ekstra føderessource for befolkningen i Nordvest-Rusland. De første udsætningsforsøg mislykkedes, men nu formerer kongekrabben sig ukontrolleret og breder sig sydover fra flodens udmunding ned langs den norske kyst.

I dag fanges kongekrabben kommercielt ud for Nord-Norge.

Hvor findes den i Danmark?

Kongekrabben findes endnu ikke i Danmark, men kan muligvis være på vej hertil fra Norge.

En hunkrabbe gyder normalt 100-400.000 æg. Krabberne fæstner de befrugtede æg under hunnens bagkrop, og æggene udvikles i løbet af 11 måneder. Efter klækning lever laverne i de øvre vandlag, hvor de kan transporteres over store afstande med havstrømmene, via skibes ballasttanke o.l.

Hvorfor er den en trussel?

De norske fiskere ønsker Kongekrabben fjernet, da den økonomisk skader det almindelige fiskeri mere end fangstkvoterne på kongekrabbe kan indbringe. Fra myndighedernes side beskyttes bestanden af kongekrabber mod overfiskning. Der er fastsat fangstkvoter for kongekrabbe.

Observationer fra det nordligste Norge af nedgang af fugle, der lever af bunddyr kan hænge sammen med forekomst af krabben, der i en del af året lever af de samme bunddyr. Det samme frygtes at være tilfældet, hvis kongekrabben kommer til Danmark.

Bekæmpelse

Krabbelarverne er et bytte for planktonspisende fisk, små kongekrabber spises af bundlevende fisk, hvorimod de voksne kongekrabber har få, naturlige fjender.

Mange nordmænd ønsker krabben udryddet, men ifølge forskere er dette næppe biologisk muligt, særligt ikke da russerne ikke har samme ønske. Norge og Rusland er derimod enige om en vestlig grænse for krabbens vandringer, således at den skal opfiskes vest for et bestemt punkt for at forhindre spredning.

Stein Johnsen

INVASIVE ARTER

Mårhund (*Nyctereutes procyonoides*)

Udseende

Mårhunden ligner meget en vaskebjørn, med sin sorte tegning rundt om og under øjnene samt den hvide snude. Mårhunden har slanke, sorte ben og en stor busket hale. Den sort-brune pels har en gullig tone og oversiden af halen er normalt sort. Mårhunden er et rovdyr. Den har en meget kraftig pels, specielt om vinteren.

Skulderhøjden er 20 cm, kroppen er 50-80 cm, halen 18 cm og vægten er op til 10 kg.

Hvor stammer den fra?

Mårhunden er en Østasiatisk art, men blev tidligt indført til Øst-Sibirien med henblik på pelsavl og pelsvildt. Herfra blev der fra 1928 udsat dyr til Europæisk Rusland, hvor de siden har spredt sig til store dele af Østeuropa, Finland, Sverige og Tyskland. Slesvig-Holsten oplever i disse år en kraftig invasion af mårhunde.

Hvor findes den i Danmark?

Der er fundet enkelte mårhunde i Danmark. Mårhunden foretrækker at leve i nærheden af vand, hvor den fanger krebs, fisk og andre smådyr, men den er nærmest altædende.

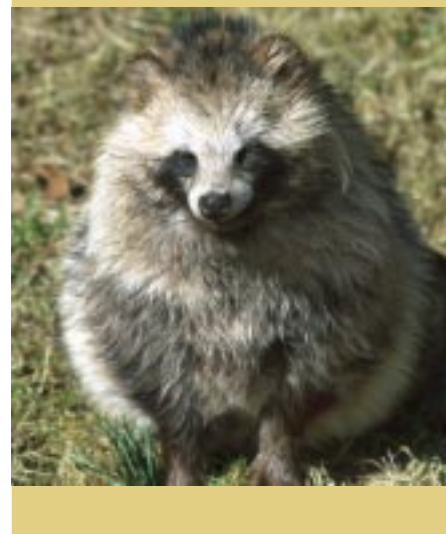
Hvorfor er den en trussel?

Mårhunden er ligesom minken og vaskebjørnen en type rovdyr, der kan udkonkurrere de danske hjemmehørende rovdyr, da den er mere alsidige i sine jagtformer. Den vil ligeledes være en trussel over for en stor del af de danske fugle og små pattedyr, da disse ikke er forberedt på et rovdyr, der mestrer svømmende og klatrende jagt.

Mårhunden kan være bærer af rabies, men hvad der er endnu farligere er, at den også kan være bærer af parasitten *Echinococcus multiloculus* – en bændelorm, der er dødelig for mennesker. Frygten for denne bændelorm betyder, at friluftslivet flere steder i Østeuropa er gået nærmest i stå, idet der ikke længere plukkes bær og svampe af frygt for, at disse kan være forurenede med afføring fra mårhunde, hvilket indebærer en risiko for bændelormen.

Bekæmpelse

Mårhunde må jages året rundt.

Jesper Plambech/Biofoto

